

stillet i § 3, skal ikke bestemmindre Expropriationen kunne gaae for sig; men om der skal betales den ene eller den anden Sum, bliver gjort afhængigt af en senere retslig Afgjørelse, og nu kunde det jo ogsaa tænkes, at der kunde komme et Tidrum, hvor vedkommende Eiere vare blevne satte ud af Raadighed efter en Iste Kobbr. af den dem tidligere tilhørende Eiendom, og hvor endnu ikke Summen var bleven udbetalt. Men i ethvert Fald seer jeg ikke, at der kan være Noget som helst til Hindrer for at beholde Bestemmelserne i § 7; thi rigtigt maa det under alle Omstændigheder være, at Forretningen skæer fra det Tidspunkt, da vedkommende Grundstykke stillebes til Regjeringens Raadighed.

Lehmann: Det er aldeles uimodsigeligt, hvad den ærede sidste Taler med sin sædvanlige Klarhed og Skarphed har udviklet, at Spørgsmaalet om den nuværende Fæstningsvolds Nedlæggelse og Spørgsmaalet om Anlæggelse af Fæstningsværker i en længere Afstand fra Hovedstadens Centrum staae historisk i en nøie Forbindelse med hinanden, de ere opvoiede sammen og have under forskjellige Stadier været Gjenstand for Forhandlinger, og det vil vist heller ikke kunne modsiges, at de med Hensyn til den fremtidige Skjæbne ville komme til at gaae Haand i Haand; men det har ligesuldt været mig aldeles klart, at det ingenlunde var nogen Feiltagelse, at Regjeringen ved at forelægge for den danske Rigsdag et Lovudkast som dette, har fraveget Hensynet til den nexus, der findes Sted mellem disse to Spørgsmaal, fordi den ene Side af Sagen tilkommer os og den anden Side henhører for et andet Forum, og jeg skal ikke nægte, at der mere end een Gang under den sidste ærede Talers Udvikling har paatrængt sig mig den Tanke: det skulde en Anden have gjort, saa skulde vi have hørt! Det Spørgsmaal nemlig, om Kjøbenhavns nuværende Befæstning kan nedlægges uden paa den Betingelse, at Statsmagten sættes istand til ved fornøden Lovgivning osv. at anlægge en anden Befæstning paa Landstiden, hører for et andet Forum, vel at næske, for Rigsraadet. Den sidste ærede Taler har gjort opmærksom paa og tidligere hentydet til, at de to Spørgsmaal nødvendigen

staae i Forbindelse med hinanden: enten at de nuværende Fæstningsværker opretholdes trods deres Skrøbelighed, og Sikkerhed søges ved i en større Afstand fra disse at anlægge betydelige Forter, eller — jeg haaber, at den ærede Formænd ikke tager mig det ilde op, at jeg begiver mig ind paa et Terrain, der egentlig ikke hører hjemme her, men jeg skal ialtfald ikke gaae videre end den ærede Ordfører — at man anlægger en fortløbende Befæstning i en større Afstand fra Kjøbenhavn, for at holde det fjendtlige Skjots i den tilbørlige Afstand, saa at de i Byen Boende kunne føle sig indtil videre betryggede. Jeg kunde tænke mig en tredie Maade, der kunde anvendes, men som jeg ikke haaber vil blive benyttet, fordi den forekommer mig mindre loyal. Det var nemlig, at man sagde, at de nuværende Befæstningsværker have i fortifikatorisk Henseende aldeles ingen Værdi, men at man vilde beholde dem alligevel som et haandsaaet Pant, som et Tvangsmiddel til af den lovgivende Magt at erholde de fornødne Midler til at opnaae Diemedet, nemlig en saadan Befæstning, der kunde fyldestgjøre Diemedet, idet man nemlig stolede paa, at den Træng, som Rigets Hovedstad, ligesom enhver anden Hovedstad, har til at udvide sig, at den umaadelige Træng, den har til at faae Luft, til at aande, til at faae Plads til at leve og boe paa, vil tilsidst tilveiebringe et saadant Tryk, at Modstand ikke længere er mulig, og at vi saaledes blive satte istand til at opføre de Fæstningsværker, vi ønske, ved den fornødne Bevilling, naar det fremstiller sig som den eneste Mulighed til at opnaae et saa stort Gode, der har saa mange og mægtige Talsmænd, og som ikke gjælder noget Mindre, end at Byen Kjøbenhavn faaer Plads til at være. Jeg siger, at det vilde være en tredie Bet., som jeg imidlertid tror ikke vil blive benyttet. Men det er mig aldeles utvivlsomt, at det Spørgsmaal, i hvilket Forhold Nedlæggelsen af Voldene staaer til Opførelsen af nye Volde og Befæstningsværker, hører hen for et andet Forum og ikke herhen, og at det er fuldkommen correct, naar Regjeringen her kun har æstet den danske Rigsdags ved Grundloven nødvendige Samtykke til, at en saadan Expropriation kan finde Sted paa det omhandlede Terrain. Den ærede